EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 19.12.2024.
COM(2024) 593 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE VIJEĆU I EUROPSKOM PARLAMENTU

Osmo godišnje izvješće o Instrumentu za izbjeglice u Turskoj

Sadržaj

1. Uvod 1
1.1. Turska i izbjeglička kriza 1
1.2. Odgovor EU-a na krizu i uspostava Instrumenta 3
2. Funkcioniranje Instrumenta 3
3. Financijski kapacitet, trajanje i priroda financiranja 4
4. Provedba Instrumenta 6
5. Praćenje, evaluacija i revizija 13
6. Komunikacija i vidljivost 13
7. Zaključak i sljedeći koraci 14

1. Uvod

U skladu s člankom 8. stavkom 1. Odluke Komisije od 24. studenog 2015.[1] o usklađivanju mjera Unije i država članica koordinacijskim mehanizmom (dalje u tekstu „Odluka”) Komisija mora redovito izvješćivati Europski parlament i Vijeće o provedbi Instrumenta za izbjeglice u Turskoj (dalje u tekstu „Instrument”). U skladu s člankom 8. stavkom 2. Odluke Komisija mora svake godine podnijeti izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi Instrumenta. Prvo godišnje izvješće o Instrumentu objavljeno je u ožujku 2017.[2] Sva godišnja izvješća dostupna su na internetskim stranicama Instrumenta za izbjeglice. U ovo su izvješće uključeni podaci do veljače 2024.

1.1. Turska i izbjeglička kriza

Turska je zbog svojeg zemljopisnog položaja važna zemlja prihvata i tranzita za izbjeglice i migrante. Prema podacima turske vlade u Turskoj je u siječnju 2024. boravilo 3 199 927 Sirijaca pod privremenom zaštitom i više od 300 000 registriranih izbjeglica i tražitelja azila, većinom iz Afganistana, Iraka, Irana i Somalije[3,4]. Njihova je brojnost znatno utjecala na zajednice domaćine. Dugotrajna raseljenost sirijskih izbjeglica i sve veći broj nezakonitih dolazaka iz Afganistana u Tursku sve više otežavaju socijalnu koheziju izbjeglica, migranata i zajednica domaćina. Istovremeno, i dalje postoji pritisak na tursko-iranskoj granici.

Turska i dalje ulaže znatne napore u prihvaćanje i zadovoljavanje potreba izbjeglica i migranata te je ponovno naglasila svoju predanost provedbi Izjave EU-a i Turske od 18. ožujka 2016.[5] („Izjava”). Izjava je 2023. nastavila davati konkretne rezultate. Međutim, broj nezakonitih dolazaka u Grčku se povećao, posebno morskom rutom, iako je i dalje niži u usporedbi s razdobljem prije Izjave, a broj dolazaka u Italiju i područje Cipra pod kontrolom vlade znatno se smanjio[6].

U skladu s Izjavom nastavljena je provedba programa preseljenja „jedan za jedan”. Od travnja 2016. do siječnja 2024. iz Turske je u EU preseljeno gotovo 41 000 sirijskih izbjeglica. U skladu s Izjavom od 2016. s grčkih otoka u Tursku vraćeno je 2 140 migranata. Budući da

[1] Odluka Komisije C(2015) 9500 od 24. studenog 2015. o usklađivanju mjera Unije i država članica koordinacijskim mehanizmom – Instrumentom za izbjeglice u Turskoj, kako je izmijenjena Odlukom Komisije C(2016) 855 od 10. veljače 2016.

[2] 9dc8736f-c734-48be-8678-aca919a6a1bf_en (europa.eu)

[3] https://en.goc.gov.tr/irregular-migration

[4] Turski sustav azila specifičan je zbog toga što je pri potpisivanju Njujorškog protokola iz 1967. uz Ženevsku konvenciju iz 1951. Turska izrazila rezervu. Zbog toga velika većina izbjeglica u Turskoj ne može podnijeti zahtjev za potpuni status izbjeglice, već samo za „uvjetni” status izbjeglice kojim se, ako se odobri, boravak u zemlji ograničava do trenutka „preseljenja izbjeglice u treću zemlju”.

[5] http://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/

[6] Od siječnja do listopada 2023. u EU je iz Turske stiglo 39 619 nezakonitih migranata, što je 15 % više u odnosu na isto razdoblje 2022. kad ih je stiglo 34 459. Znatno se smanjio broj dolazaka morskom rutom u Italiju (za 63 %). Međutim, u odnosu na 2022. ukupan broj nezakonitih dolazaka morskim putem u Grčku u 2023. povećao se više nego trostruko (210 %). Dolasci u Grčku kopnenim putem povećali su se za 7 %, a broj dolazaka u Cipar preko zelene crte razgraničenja od siječnja do rujna 2023. smanjio se za 42 % u odnosu na isto razdoblje 2022.

turska tijela nisu opozvala svoju odluku iz ožujka 2020. o obustavi operacija vraćanja na temelju Izjave zbog pandemije bolesti COVID-19, otad nije provedena nijedna operacija vraćanja unatoč opetovanim zahtjevima Europske komisije i grčkih tijela.

Na sjednici u listopadu 2020. Europsko vijeće pristalo je započeti s provedbom pozitivnog programa EU-a i Turske. Utvrđena su četiri prioritetna područja: i. poboljšanje funkcioniranja carinske unije i ponovno otvaranje rasprava o njezinoj modernizaciji, ii. migracije i potpora izbjeglicama, iii. dijalozi na visokoj razini te iv. međuljudski kontakti i mobilnost. Na sjednici u lipnju 2021. Europsko vijeće potvrdilo je spremnost EU-a na postupan, proporcionalan i reverzibilan angažman s Turskom radi poboljšanja suradnje u nizu područja od zajedničkog interesa pod uvjetima utvrđenima u zaključcima iz ožujka 2021. i u prethodnim zaključcima Europskog vijeća. Zajednička komunikacija od 29. studenog 2023. bila je odgovor na poziv Europskog vijeća od 29. i 30. lipnja 2023. upućen Visokom predstavniku i Komisiji da podnesu izvješće o trenutačnom stanju odnosa EU-a i Turske. U njoj je izneseno nekoliko prijedloga za revitalizaciju bilateralnih odnosa, među ostalim u područjima upravljanja migracijama te financijske potpore izbjeglicama i zajednicama domaćinima. Dijalog na visokoj razini između EU-a i Turske o migracijama i sigurnosti održan je u listopadu 2021. u Ankari, a zatim u studenom 2023. u Bruxellesu. Europska komisija predstavila je 18. listopada 2023., u skladu sa smjernicama Europskog vijeća, akcijski plan za istočno Sredozemlje[7] s težištem na poboljšanju upravljanja migracijama u suradnji s glavnim zemljama podrijetla i tranzita, uključujući Tursku.

Potresi u Turskoj i Siriji u veljači 2023.

Tursku su 6. veljače pogodili najsnažniji potresi zabilježeni u toj regiji u više od stoljeća. Mnogo je ljudi poginulo ili je ozlijeđeno i nastala je velika materijalna šteta. EU je brzo pružio pomoć nakon potresa te je 20. ožujka u Bruxellesu organizirao donatorsku konferenciju kako bi se mobilizirala sredstva međunarodne zajednice za pomoć stanovništvu Turske i Sirije. Osigurano je ukupno 7 milijardi EUR, što će se među ostalim iskoristiti za pružanje potpore 1,7 milijuna izbjeglica u pogođenim područjima. U okviru obveza EU-a preuzetih nakon potresa Komisija je 20. prosinca 2023. donijela dvije odluke o financiranju za mobilizaciju ukupno 355,6 milijuna EUR od dodatne pomoći za izbjeglice za razdoblje 2021. – 2023., koja ukupno iznosi 3 milijarde EUR (vidjeti okvir u nastavku).

Cilj je prve mjere, u vrijednosti od 115,6 milijuna EUR, ojačati zdravstvenu i obrazovnu infrastrukturu kako bi bila pristupačnija izbjeglicama i zajednicama domaćinima pogođenima potresom. Planira se izgraditi najmanje 20 obrazovnih objekata i 20 centara primarne zdravstvene zaštite. Cilj je druge mjere, u vrijednosti od 240 milijuna EUR, povećati socioekonomsku potporu te potaknuti socijalnu koheziju i razvoj infrastrukture u Turskoj.

[7] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_6014

1.2. Odgovor EU-a na krizu i uspostava Instrumenta

Kao odgovor na poziv država članica EU-a u kojem su zatražena znatna dodatna sredstva za potporu izbjeglicama u Turskoj, Komisija je uspostavila Instrument za izbjeglice u Turskoj Odlukom Komisije od 24. studenog 2015., koja je izmijenjena 10. veljače 2016.[8], a zatim ponovno 14. ožujka i 24. srpnja 2018. Taj je instrument mehanizam za koordiniranje mobilizacije sredstava stavljenih na raspolaganje u okviru proračuna EU-a i dodatnih doprinosa država članica koji su uključeni u proračun EU-a kao vanjski namjenski prihod. Države članice politički su se obvezale dati nacionalne doprinose u okviru Zajedničkog dogovora država članica EU-a i Europske komisije, koji je donesen 3. veljače 2016. i ažuriran kad je dogovoren drugi obrok Instrumenta[9]. Zajedničkim dogovorom uspostavljen je i okvir za uvjete.

Šefovi država i vlada država članica EU-a i Turske ponovno su 18. ožujka 2016. potvrdili svoju predanost provedbi Zajedničkog akcijskog plana te dogovorili daljnje mjere za produbljivanje odnosa EU-a i Turske i rješavanje migracijske krize[10]. Turska i Europska unija prepoznale su da su potrebne dodatne, brze i odlučne mjere. Konkretnije, u Izjavi EU-a i Turske pozvalo se da se uništi poslovni model krijumčara i migrantima ponudi alternativa kako ne bi ugrožavali svoje živote te da se tako zaustave nezakonite migracije iz Turske u EU i ubrza provedba Instrumenta.

Za prvi obrok instrumenta (2016. – 2017.) dodijeljene su ukupno 3 milijarde EUR[11], a za drugi obrok dodatne 3 milijarde EUR (2018. – 2019.), stoga je ukupna vrijednost Instrumenta 6 milijardi EUR. Nakon tog sastanka Komisija je ubrzo ugovorila prve projekte. Komisija je do 31. prosinca 2020. ugovorila sva operativna sredstva Instrumenta, a do kraja 2023. isplaćeno je više od 5,3 milijarde EUR.

2. Funkcioniranje Instrumenta

Instrument je koordinacijski mehanizam koji omogućuje brzu, učinkovitu i djelotvornu mobilizaciju pomoći EU-a izbjeglicama u Turskoj uz osiguravanje dobrog financijskog upravljanja. Instrument jamči optimalnu mobilizaciju postojećih financijskih instrumenata EU-a, u obliku humanitarne i/ili razvojne pomoći, kako bi se osiguralo sveobuhvatno i koordinirano ispunjavanje potreba izbjeglica i zajednica domaćina[12].

[8] https://home-affairs.ec.europa.eu/news/eu-action-plan-eastern-mediterranean-migration-2023-10-18_en
[9] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11329-2018-INIT/en/pdf
[10] http://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/
[11] Te 3 milijarde EUR stavljene su na raspolaganje povrh 345 milijuna EUR koje je Komisija već dodijelila Turskoj kao odgovor na sirijsku izbjegličku krizu prije početka provedbe Instrumenta i uz bilateralnu pomoć država članica.
[12] Odluka Komisije C(2015) 9500 od 24. studenog 2015., članak 2. – Ciljevi Instrumenta.

Upravljački odbor Instrumenta pruža strateške smjernice u pogledu prioriteta, vrsta aktivnosti koje treba podupirati, iznosa koji će se dodijeliti i financijskih instrumenata koje treba mobilizirati te, kad je primjereno, u pogledu uvjeta povezanih s provedbom obveza Turske u okviru Zajedničkog akcijskog plana EU-a i Turske od 29. studenog 2015. (dalje u tekstu „Zajednički akcijski plan")[13]. U 2023., osmoj godini provedbe Instrumenta, održan je jedan sastanak Upravljačkog odobra 5. srpnja.

Važne su održivost projekata Instrumenta i suodgovornost turskih tijela. Prioritetna područja za pomoć određena su na temelju sveobuhvatne i neovisne procjene potreba, koja je ažurirana 2018.

U okviru Instrumenta koordinira se financiranje iz sljedećih instrumenata za vanjsko financiranje[14]: i. humanitarne pomoći, ii. Europskog instrumenta za susjedstvo, iii. Instrumenta za razvojnu suradnju, iv. Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) i v. Instrumenta za doprinos stabilnosti i miru. Mjere koje se financiraju iz proračuna EU-a provode se u skladu s financijskim pravilima i propisima koji se primjenjuju na izravno i neizravno upravljanje. Uvjet je za pružanje pomoći da se Turska strogo pridržava obveza iz Zajedničkog akcijskog plana i Izjave.

3. Financijski kapacitet, trajanje i priroda financiranja

Ukupan proračun koordiniran u okviru Instrumenta iznosi 6 milijardi EUR, mobiliziranih u dva obroka. Projekti u okviru prvog i drugog obroka traju najkasnije do sredine 2025., s time da su mnogi projekti iz prvog obroka već dovršeni te bi većina projekata trebala završiti prije tog roka. Iznimno, zbog pandemije bolesti COVID-19 produljeno je razdoblje provedbe za projekte u okviru posebne mjere za 2016. (1,6 milijardi EUR), što će omogućiti da se ostvare svi navedeni ciljevi predmetnih projekata.

U prvom obroku, koji je iznosio 3 milijarde EUR, 1 milijarda EUR mobilizirana je iz proračuna EU-a, a 2 milijarde EUR u bilateralnim doprinosima država članica. U drugom obroku, koji je također iznosio 3 milijarde EUR, iz proračuna EU-a osigurane su 2 milijarde EUR, a od država članica 1 milijarda EUR[15].

Kad je riječ o proračunskim sredstvima EU-a, od 1 milijarde EUR iz proračuna EU-a za razdoblje 2016. – 2017. 250 milijuna EUR mobilizirano je 2016., a 750 milijuna EUR u 2017. Od ukupno 2 milijarde EUR iz proračuna EU-a za razdoblje 2018. – 2019., 550 milijuna EUR mobilizirano je 2018., a ostatak 2019.

[13] Vidjeti članak 5. stavak 1. Odluke Komisije C(2015) 9500, kako je izmijenjena Odlukom Komisije C(2016) 855.

[14] Doprinosi iz Europskog instrumenta za susjedstvo i Instrumenta za razvojnu suradnju preneseni su i pruženi u okviru Instrumenta pretpristupne pomoći i Uzajamnog fonda EU-a. U načelu su svi doprinosi iz Instrumenta u Regionalni uzajamni fond EU-a za odgovor na krizu u Siriji (iz Instrumenta pretpristupne pomoći (IPA) i u manjoj mjeri iz Instrumenta za razvojnu suradnju) pruženi kao nehumanitarna pomoć.

[15] https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2018/06/29/facility-for-refugees-in-turkey-member-states-agree-details-of-additional-funding/

Kad je riječ o doprinosima država članica Instrumentu, u prvom su obroku iznosili 677 milijuna EUR u 2016., 847 milijuna EUR u 2017., 396 milijuna EUR u 2018. i 80 milijuna EUR u 2019. Za drugi obrok doprinosi država članica iznosili su 68 milijuna EUR u 2018., 202 milijuna EUR u 2019., 265 milijuna EUR u 2020., 166 milijuna EUR u 2021. i 165 milijuna EUR u 2022., a 2023. uplaćeni su najnoviji doprinosi u iznosu od 134 milijuna EUR. Doprinosi država članica uplaćeni su izravno u proračun EU-a u obliku vanjskog namjenskog prihoda[16] i raspodijeljeni u proračunske linije Instrumenta za pretpristupnu pomoć i Instrumenta za humanitarnu pomoć.

I dalje se održava zadovoljavajuća ravnoteža između učestalosti uplata doprinosa država članica u Instrument i učestalosti isplata na temelju tih doprinosa iz Instrumenta.

U okviru humanitarne sastavnice Instrumenta iznos od 19,5 milijuna EUR izdvojen je kao rezerva za moguće financiranje odgovora na priljev novih izbjeglica iz Sirije 2019. Budući da rezerva nije iskorištena, taj je iznos ugovoren 2020. kako bi se pokrile mjere u području zdravlja i zaštite, čime je dovršen postupak programiranja za drugi obrok.

Do 31. prosinca 2020. Komisija je ugovorila sva operativna sredstva Instrumenta. Od ukupno 6 milijardi EUR do kraja 2023. isplaćeno je nešto više od 5,3 milijardi EUR.

Dodatna pomoć EU-a izbjeglicama u Turskoj izvan okvira Instrumenta

Komisija je 2020. dodijelila dodatnih 535 milijuna EUR za potporu humanitarnim aktivnostima u Turskoj izvan okvira Instrumenta. Ta potpora obuhvaćala je ispunjavanje osnovnih potreba izbjeglica, zaštitu, obrazovanje i pružanje zdravstvene skrbi, i u potpunosti je ugovorena i isplaćena.

Taj se trend nastavio 2021. Slijedom zaključaka Europskog vijeća iz lipnja te godine Komisija je mobilizirala dodatne 3 milijarde EUR za izbjeglice i zajednice domaćine u Turskoj za razdoblje 2021. – 2023. Tim sredstvima nastoji se osigurati nastavak najvažnijih intervencija u okviru Instrumenta u prioritetnim područjima humanitarne pomoći, osnovnih potreba, obrazovanja i zdravstvene skrbi te upravljanja migracijama i nadzora granica. To uključuje i 150 milijuna EUR u okviru instrumenata Glavne uprave HOME, prvenstveno za potporu radu država članica EU-a na preseljenju izbjeglica iz Turske, ali i za potporu upravljanju migracijama, upravljanju granicama i borbi protiv krijumčarenja. Uključuje i 14,4 milijuna EUR u okviru mjere potpore donesene u listopadu 2024.

U veljači 2024. Europsko vijeće odlučilo je dodijeliti dodatne 2 milijarde EUR za nastavak djelotvorne suradnje u području migracija, uključujući potporu sirijskim izbjeglicama u

[16] Vanjski prihodi u skladu s člankom 21. stavkom 2. točkom (b) Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije i o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ, Euratom) br. 1605/2002 (SL L 298, 26.10.2012., str. 1.) za doprinose u 2016. i do 1. kolovoza 2018. te u skladu s člankom 21. stavkom 2. točkom (a) podtočkom ii. Uredbe (EU, Euratom) 2018/1046 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. srpnja 2018. o financijskim pravilima koja se primjenjuju na opći proračun Unije, o izmjeni uredaba (EU) br. 1296/2013, (EU) br. 1301/2013, (EU) br. 1303/2013, (EU) br. 1304/2013, (EU) br. 1309/2013, (EU) br. 1316/2013, (EU) br. 223/2014, (EU) br. 283/2014 i Odluke br. 541/2014/EU te o stavljanju izvan snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012 (SL L 193, 30.7.2018., str. 1.).

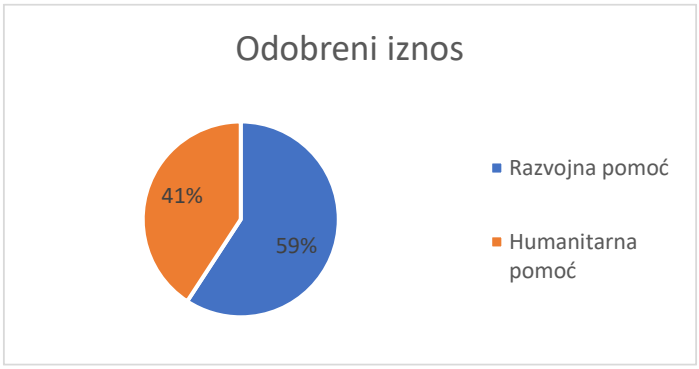
Turskoj do 2027. Uz to je Komisija 2024. dodijelila 520 milijuna EUR kako bi se osiguralo daljnje pružanje pomoći, uz dodatnih 480 milijuna EUR prenesenih iz sredstava dodijeljenih za pomoć izbjeglicama za 2025.

EU je izbjeglicama u Turskoj od 2011. pružio pomoć u iznosu od 12,5 milijardi EUR. To uključuje 345 milijuna EUR mobiliziranih od 2011. do 2016. za pomoć izbjeglicama, 6 milijardi EUR u okviru Instrumenta, 535 milijuna EUR za prijelazno financiranje 2020., 3 milijarde EUR dodatnih sredstava od 2021. do 2023., 520 milijuna EUR u 2024. i dodatne 2 milijarde EUR do 2027.

4. Provedba Instrumenta

Instrument se provodi kao humanitarna i razvojna pomoć. U prvom je obroku dodijeljeno otprilike 1,4 milijarde EUR za humanitarnu, a 1,6 milijardi EUR za razvojnu pomoć. S obzirom na dugotrajnu prirodu krize u Siriji, intervencije financirane iz drugog obroka sve su se više usmjeravale na aktivnosti socioekonomske potpore i stvaranje prilika za zaradu za život. U drugom je obroku za humanitarnu pomoć dodijeljeno 1,04 milijarde EUR, a za razvojnu pomoć 1,9 milijardi EUR[17].

U cijelom Instrumentu humanitarna i razvojna pomoć izdvojene su kako slijedi:

Za više pojedinosti vidjeti tablicu projekata dostupnu na internetu[18].

Pomoć u okviru Instrumenta pruža se na temelju projekata. Isplate ovise o napretku u provedbi intervencija u okviru Instrumenta.

Posebna se pozornost posvećuje izbjeglicama i tražiteljima azila koji nisu iz Sirije. U intervencije u okviru Instrumenta uvijek se nastoji uključiti lokalne zajednice koje su primile izbjeglice.

Humanitarna pomoć u okviru Instrumenta usmjerena je na pružanje pomoći najranjivijim izbjeglicama kako bi se dostojanstveno ispunile njihove osnovne potrebe i pružila zaštita. Njome se ujedno preko specijaliziranih agencija i partnera u području zdravlja i obrazovanja

[17] Preostali iznos od 60 milijuna EUR dodijeljen je za administrativnu i operativnu potporu za provedbu Instrumenta.

[18] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/turkiye/eu-support-refugees-turkiye_en

nastoje otkloniti nedostaci u kriznim situacijama. Humanitarna pomoć EU-a pruža se u skladu s Europskim konsenzusom o humanitarnoj pomoći iz 2007.[19], u kojem je predviđeno da se EU kao humanitarni čimbenik pridržava načela humanosti, neutralnosti, nepristranosti i neovisnosti, kako je utvrđeno u članku 214. UFEU-a i u Uredbi o humanitarnoj pomoći (br. 1257/96)[20,21].

Unutar humanitarne sastavnice Instrumenta provedeno je ukupno 65 projekata preko 21 partnera u okviru prvog i drugog obroka. Projektima se osiguravaju sredstva za ispunjavanje osnovnih potreba, zaštitu, obrazovanje i zdravstvenu skrb najranjivijim izbjeglicama u Turskoj. U prvom su obroku dodijeljene i ugovorene 1,4 milijarde EUR humanitarne pomoći te isplaćene 1,3 milijarde EUR, a u drugom su obroku ugovorene 1,04 milijarde EUR te je do 31. siječnja 2023. isplaćeno 1,035 milijuna EUR.

Razvojna pomoć dugoročno doprinosi područjima zdravstvene skrbi, obrazovanja i socioekonomskog razvoja izbjeglica, posebno u pogledu pristupa javnim uslugama i prilikama za zaradu za život, te komunalne infrastrukture. Usmjerena je i na ranjive skupine te u intervencijama uzima u obzir rodni aspekt, a uključuje npr. zaštitu žena i djevojčica od seksualnog i rodno uvjetovanog nasilja te poboljšanje pristupa skrbi u području spolnog i reproduktivnog zdravlja.

Unutar razvojne sastavnice Instrumenta nastavila je dobro napredovati provedba 26 projekata ugovorenih u okviru prvog obroka. Od toga se 15 projekata provodi u okviru Regionalnog uzajamnog fonda EU-a za odgovor na sirijsku krizu u ukupnom iznosu od 293 milijuna EUR, uz sredstva koja se izravno dodjeljuju putem Instrumenta pretpristupne pomoći[22].

Isplate provedbenim partnerima dosegnule su gotovo 2,9 milijardi EUR od ukupno 3,5 milijardi EUR dodijeljenih za razvojnu pomoć u okviru oba obroka Instrumenta[23]. Razvojna sastavnica Instrumenta uključuje 17 ugovora.

Na provedbu Instrumenta 2023. i dalje su utjecale vrlo visoka inflacija u Turskoj i poteškoće s deviznim tečajem. Zato je bilo potrebno smanjiti opseg nekih projekata, zbog čega je izgrađen manji broj objekata.

Intervencije u okviru Instrumenta po prioritetnom području

O napretku po prioritetnom području u pružanju pomoći koja se financira u okviru oba obroka Instrumenta izvješćuje se dvaput godišnje u izvješćima o praćenju Instrumenta[24].

[19] Zajednička izjava Vijeća i predstavnika vlada država članica.

[20] Uredba Vijeća (EZ) br. 1257/96 od 20. lipnja 1996. o humanitarnoj pomoći.

[21] Humanitarna pomoć Europske komisije temelji se na godišnjim provedbenim planovima humanitarne pomoći za pojedine zemlje. Okvir za suradnju Komisije i njezinih partnera u području humanitarne pomoći utvrđen je Komisijinim sporazumima o financijskom i administrativnom okviru s međunarodnim organizacijama i okvirnim sporazumima o partnerstvu s nevladinim organizacijama.

[22] Sredstva iz IPA-e u okviru Instrumenta dodjeljuju se u skladu s pravilima za vanjska djelovanja sadržanima u Glavi IV. drugog dijela Financijske uredbe i njezinih Pravila primjene.

[23] Taj iznos obuhvaća isplate u okviru projekata koje provodi Regionalni uzajamni fond EU-a za odgovor na krizu u Siriji, ali za koje proračun EU-a još nije terećen.

Pružanje pomoći izbjeglicama i zajednicama domaćinima bilo je osobito uspješno u sljedećim prioritetnim područjima:

Obrazovanje

Za potporu obrazovanju u okviru Instrumenta i dodatne potpore izbjeglicama dodijeljene su ukupno 2 milijarde EUR.

U okviru humanitarne sastavnice Instrumenta za obrazovanje je izdvojeno više od 181 milijun EUR. Programom uvjetovane novčane pomoći za obrazovanje (CCTE) podupiru se upis u školu i nastava za djecu izbjeglice u obliku mjesečnih plaćanja obiteljima izbjeglica, uz uvjet da učenici redovito pohađaju nastavu. Novčana komponenta programa CCTE se do listopada 2022. financirala iz humanitarne sastavnice, a aktivnosti za potporu kapacitetima za neometan prelazak nastavile su se do prosinca 2022. Taj je program u listopadu 2022. postao dio razvojne sastavnice. U 2023. se u okviru programa CCTE VI nastavila pružati redovita novčana pomoć obiteljima 500 000 djece kako bi mogla i dalje pohađati nastavu.

Provedba glavnog programa dodjele izravnih bespovratnih sredstava u okviru Instrumenta (Promicanje uključivog obrazovanja djece u turskom obrazovnom sustavu – PIKTES II.[25]) Ministarstva nacionalnog obrazovanja u iznosu od 400 milijuna EUR završila je u siječnju 2023. Pokrenut je novi projekt PIKTES+[26] s ukupnim proračunom od 300 milijuna EUR financiran iz dodatne pomoći za izbjeglice u Turskoj.

U području obrazovanja opći je cilj i dalje bila integracija sve djece izbjeglica u turski sustav formalnog obrazovanja, kao i omogućavanje sigurnih načina učenja djeci koja se ne školuju i poboljšanje ishoda učenja. U rujnu 2023. gotovo 750 000 djece izbjeglica bilo je upisano u sustav formalnog obrazovanja za akademsku godinu 2023./2024. (uključujući predškolsko obrazovanje) u 29 pokrajina s najvećim brojem izbjeglica koje sudjeluju u programu PIKTES+.

Broj studenata i učenika izbjeglica i onih iz zajednica domaćina koji su primili stipendije uz potporu Instrumenta za tehničko i strukovno obrazovanje i osposobljavanje (TVET) ili visoka učilišta dosegnuo je 29 049. Većina njih bile su izbjeglice. Zadržana je rodna ravnoteža.

Instrumentom se i dalje podupire razvoj obrazovne infrastrukture i smanjuje upisivanje prevelikog broja djece u škole. Znatno se povećao broj obrazovnih ustanova koje su modernizirane ili izgrađene. Veliko postignuće u području modernizacije bilo je postavljanje 8 700 pametnih ploča u osnovne i srednje škole. Dosad je potporom iz Instrumenta modernizirano više od 12 000 objekata.

U okviru projekata Obrazovanje za sve u vrijeme krize i Obrazovna infrastruktura za izgradnju otpornosti izgrađeno je 175 škola i počele su se pružati obrazovne usluge. Uz to su

[24] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_en

[25] Promoting Integration of Syrian Kids into the Turkish Education System II (Promicanje integracije sirijske djece u turski obrazovni sustav II) (PIKTES II).

[26] Promoting Inclusive Education for Kids in the Turkish Education System (Promicanje uključivog obrazovanja djece u turskom obrazovnom sustavu) (PIKTES+).

na 50 škola ugrađene solarne ploče za proizvodnju energije, a u 41 školi provedene su mjere za poboljšanje energetske učinkovitosti.

EU je 2023. dodijelio 65,6 milijuna EUR za obnovu obrazovne infrastrukture u Turskoj, posebno nakon potresa u veljači te godine. Cilj je tih sredstava omogućiti pristup obrazovanju za izbjeglice i zajednice domaćine, posebno izgradnjom najmanje 20 dodatnih obrazovnih objekata. Dva projekta financirana bespovratnim sredstvima ukupne vrijednosti od 20 milijuna EUR pružaju stipendije i povezane usluge studentima izbjeglicama i studentima iz zajednica domaćina koji pohađaju prijediplomski/diplomski studij. Projekti su započeli u siječnju 2023. i trebali bi trajati tri godine.

Zaštita

Za zaštitu je u okviru Instrumenta i dodatne potpore izbjeglicama dodijeljeno ukupno 326 milijuna EUR, uglavnom putem projekata u okviru humanitarne sastavnice.

Iz humanitarne sastavnice Instrumenta podupiru se registracija i provjera izbjeglica kako bi se regulirao njihov status u Turskoj te olakšao pristup uslugama. Konkretno, potpomognut je rad turske predsjedničke uprave za upravljanje migracijama u vezi s registracijom i ojačan je njezin institucionalni i tehnički kapacitet. Osim samostalnih intervencija zaštite usmjerenih na otklanjanje nedostataka i odgovaranje na posebne potrebe i ugrožene pojedince, zaštita je uključena i u druge stupove strategije humanitarnog odgovora (osnovne potrebe, zdravstvo i obrazovanje). Opći je cilj bolje uzeti u obzir ranjivost izbjeglica, regulirati njihov status i povezati ih sa širom mrežom javnih usluga i usluga UN-a/nevladinih organizacija. U izvještajnom razdoblju pomoć je bila usmjerena na najranjivije skupine (sezonski poljoprivredni radnici migranti, ključne skupine izbjeglica itd.). Osim toga, projekti financirani iz Uzajamnog fonda EU-a kao odgovora na sirijsku krizu uključivali su pomoć pri prihvatu izbjeglica u društvenim centrima i upućivanje ranjivih izbjeglica na odgovarajuće službe.

U okviru razvojne sastavnice Instrumenta krajem 2020. ugovorena je dodjela izravnih bespovratnih sredstava za Ministarstvo obitelji, rada i socijalne skrbi u iznosu od 20 milijuna EUR i ta se mjera i dalje provodi. Tim se projektom nastoji poboljšati pružanje preventivnih i zaštitnih socijalnih usluga najranjivijim izbjeglicama i zajednicama domaćinima. Zbog negativnih posljedica potresa usluge su premještene u privremene objekte. Ministarstvo obitelji i socijalne skrbi je zbog pružanja pomoći regijama pogođenima potresom moralo odgoditi aktivnosti izgradnje kapaciteta u okviru mjere.

Zdravlje

Za potporu zdravstvenoj skrbi u okviru Instrumenta i dodatne potpore izbjeglicama dodijeljena je ukupno 1 milijarda EUR.

Glavni stup potpore u okviru Instrumenta je obrazovni program za pružatelje zdravstvene zaštite, poznat kao SIHHAT[27]. Financiran je s tri uzastopne dodjele: 300 milijuna EUR u 2016., 210 milijuna EUR u 2020. i 210 milijuna EUR u 2023. Projektom SIHHAT podupiru se napori turskog Ministarstva zdravstva da osigura besplatan i pravedan pristup zdravstvenoj

skrbi za sve izbjeglice. U 32 pokrajine postoji ukupno 190 operativnih zdravstvenih centara za migrante, a oko 4 000 zdravstvenih djelatnika, od kojih je 75 % sirijskog podrijetla, radi u objektima koje financira EU. Zbog potresa je došlo do gubitka zdravstvenog osoblja i oštećeno je 17 centara; njihove su usluge premještene u privremene zdravstvene objekte. Provedba projekta SIHHAT II završena je početkom 2024. Projekt SIHHAT III jamči daljnje pružanje zdravstvenih usluga izbjeglicama zahvaljujući dodatnoj potpori EU-a u iznosu od 210 milijuna EUR.

Dvije bolnice koje se financiraju u okviru Instrumenta, Dörtyol/Hatay i Kilis, u potpunosti su operativne od 2022. i pružale su ključne zdravstvene usluge nakon potresa 2023., kada je kapacitet obiju bolnica povećan na 400 kreveta. Osim toga, na temelju Instrumenta se kao dopuna projektu SIHHAT grade i renoviraju zdravstveni centri za migrante, nabavlja medicinska oprema, higijenske potrepštine i potrepštine za trudnice te renoviraju jedinice za fizioterapiju i rehabilitaciju. U 2023. započela je izgradnja osam zdravstvenih centara i nabavljeno je 113 komada medicinske opreme za više od 40 bolnica.

Kad je riječ o humanitarnoj pomoći, dva centra za fizičku rehabilitaciju u Kilisu i Reyhanliju/Hatayju nastavljaju s radom i pružaju usluge kao što su fizikalna terapija, potpora za mentalno zdravlje i psihosocijalna potpora izbjeglicama s invaliditetom i drugim izbjeglicama u ranjivom položaju.

Komunalna infrastruktura

Za potporu komunalnoj infrastrukturi u okviru Instrumenta i dodatne potpore izbjeglicama dodijeljeno je ukupno 380 milijuna EUR.

U okviru Instrumenta brojne općine se podupiru pružanjem osnovnih komunalnih usluga, uključujući vodoopskrbu, odvodnju i gospodarenje krutim otpadom. Podupire se i lokalna infrastruktura pružanjem rekreacijskih usluga. Dovršeno je 12 objekata za rekreaciju (nogometni i teniski tereni), a u izgradnji je trenutačno 10 sportskih kompleksa. U 2023. započeli su projekti izgradnje u vezi s vodoopskrbom i otpadnim vodama u pokrajinama Kilis, Şanlıurfa, Gaziantep, Mersin, Mardin, Adıyaman, Malatya i Hatay.

Osnovne potrebe i socioekonomska potpora

Za ispunjavanje osnovnih potreba i socioekonomsku potporu u okviru Instrumenta i dodatne potpore izbjeglicama dodijeljeno je ukupno 3,7 milijardi EUR.

Cilj je intervencija u tom prioritetnom području ispuniti osnovne potrebe najranjivijih izbjeglica te ojačati njihovu otpornost i samostalnost. To bi im trebalo omogućiti da postupno prijeđu s ovisnosti o socijalnoj pomoći na veću samostalnost i pronađu prilike za zaradu za život.

Više od 2,6 milijuna izbjeglica primilo je u okviru Instrumenta izravnu potporu za svoje osnovne potrebe koja im omogućuje dostojanstven život. Do srpnja 2023. većina potpore pružala se putem Mreže za hitnu socijalnu pomoć (ESSN), programa socijalne pomoći u okviru kojeg se putem sustava debitnih kartica isplaćuje mjesečna novčana pomoć za više od 1,6 milijuna izbjeglica. U srpnju 2023. s Ministarstvom obitelji i socijalne skrbi postignut je dogovor o novom programu novčane pomoći „Socijalna sigurnosna mreža za izbjeglice u

Turskoj (SSN)" (781 milijun EUR). Ta intervencija označava prelazak ESSN-a s pružanja humanitarne pomoći na dugoročnu razvojnu pomoć.

U okviru drugog obroka Instrumenta gotovo je završena dodjela izravnih bespovratnih sredstava u iznosu od 245 milijuna EUR Ministarstvu obitelji i socijalne skrbi. Ta bespovratna sredstva omogućuju pružanje mjesečne financijske potpore usporedive sa socijalnom pomoći koja se pruža ranjivim osobama u okviru turskog sustava socijalne sigurnosti, tj. dopunskog ESSN-a (C-ESSN). Projekt se počeo provoditi usporedno s ESSN-om i pruža potporu kućanstvima sa samohranim roditeljima, starijim osobama te osobama s invaliditetom ili teškim invaliditetom. U 2023. osiguran je kontinuitet programa C-ESSN i ESSN[28] zahvaljujući dodatnoj potpori za izbjeglice u iznosu od 3 milijarde EUR mobiliziranih za razdoblje 2021. – 2023.[29]. U međuvremenu su ta dva programa spojena u SNN.

Dodatna socioekonomska potpora i dalje se pruža izbjeglicama s pristupom tržištu rada. Tom se potporom nastoji povećati zapošljivost izbjeglica i pripadnika zajednica domaćina. Služi za pružanje strukovnog osposobljavanja i stjecanje vještina, jezične tečajeve, savjetovanje pri traženju posla i programe osposobljavanja na radnom mjestu te pojednostavnjenje postupaka izdavanja radnih dozvola za izbjeglice. Ta se potpora pruža u okviru projekata potpore zapošljavanju i prelasku na tržište rada (ISDEP I i ISDEP II), koje provodi Svjetska banka u suradnji s turskom agencijom za zapošljavanje (İŞKUR) zajedno s Glavnom upravom za međunarodnu radnu snagu (DG ILF) Ministarstva rada i socijalne sigurnosti (MoLSS). U suradnji s Turskom organizacijom za razvoj malog i srednjeg poduzetništva (KOSGEB) i Turskom razvojnom i investicijskom bankom (TKYB) novoosnovanim i postojećim poduzećima sirijskih izbjeglica i zajednica domaćina dodjeljuju se bespovratna sredstva namijenjena za poduzetnike i poduzetničko osposobljavanje. Bespovratna sredstva dodjeljuju se i u okviru projekta ENHANCER, koji provodi Međunarodni centar za razvoj migracijske politike u suradnji s Ministarstvom industrije i tehnologije.

Još jedan projekt pomaže u razvoju i provedbi modela socijalnog poduzetništva u kojem su žene na vodećim položajima kako bi se osigurale održive djelatnosti za ostvarivanje prihoda za ranjive sirijske žene izbjeglice i Turkinje. Dva dodatna projekta usmjerena su na potporu zapošljavanju u poljoprivredi. Osim toga, agencija Expertise France (EF) u suradnji s Glavnom upravom za tehničko i strukovno obrazovanje i osposobljavanje Ministarstva nacionalnog obrazovanja provodi projekt koji se bavi dječjim radom te djecu koja rade upućuje na formalno naukovanje. Ta je glavna uprava surađivala i s razvojnom bankom Kreditanstalt für Wiederaufbau na još jednom projektu formalnog strukovnog obrazovanja kako bi se mladim osobama s diplomom pružila potpora pri ulasku na tržište rada i pomoglo mi se da pronađu posao. Projekti bi trebali trajati najkasnije do sredine/kraja 2025.

[28] Planira se da će sljedeću fazu programa ESSN preuzeti GU NEAR.

[29] *Provedbena odluka Komisije o financiranju pojedinačne mjere za pružanje novčane potpore najranjivijim izbjeglicama u Turskoj za 2022. i 2023. – C(2022) 7822 final* – donesena je 4. siječnja 2022., a *Provedbena odluka Komisije o financiranju pojedinačne mjere za nastavak potpore za osnovne potrebe i prelazak na prilike za zaradu za život za izbjeglice u Turskoj 2022. – C(2022) 8887* – donesena je 7. prosinca 2022.

U 2022. i 2023. osiguran je kontinuitet socioekonomske potpore izbjeglicama u okviru dodatne potpore za izbjeglice u iznosu od 3 milijarde EUR mobiliziranih za razdoblje 2021. – 2023. U prosincu 2023. su sa subjektima koji se ocjenjuju na temelju stupova potpisana još tri ugovora za projekte kojima se nastoje osigurati izvori prihoda. Osim toga, s obzirom na potrebe u tom prioritetnom području nakon potresa u veljači 2023. (vidjeti i prethodno navedeno) u 2023. je za socioekonomsku potporu namijenjeno 182,5 milijuna EUR.

Upravljanje migracijama

Za potporu upravljanju migracijama u okviru Instrumenta i dodatne potpore izbjeglicama dodijeljeno je ukupno 480 milijuna EUR[30].

Dovršena su dva projekta financirana u okviru prvog obroka u ukupnom iznosu od 80 milijuna EUR. Prvi projekt bio je namijenjen pružanju potpore EU-a za jačanje kapaciteta turske obalne straže za traganje i spašavanje, a drugi podupiranju turske predsjedničke uprave za upravljanje migracijama (PMM)[31] u području vraćanja iz EU-a.

U okviru dodatne potpore izbjeglicama počele su se provoditi tri nove mjere s ukupnim proračunom od 30 milijuna EUR. Jedan od tih projekata, koji je započeo u svibnju 2023., služi za jačanje PMM-a. U veljači 2023. započeo je projekt jačanja kapaciteta u području upravljanja migracijama, a u ožujku 2023. projekt za jačanje kapaciteta i međuagencijsku suradnju u zračnim lukama. Uz to je dodijeljeno 220 milijuna EUR za jačanje kapaciteta Turske za upravljanje granicama na istoku i jugoistoku

Rodni aspekti u projektima u okviru Instrumenta

Mjere u okviru Instrumenta i dalje se provode u skladu s Akcijskim planom EU-a za rodnu ravnopravnost III pod nazivom „Zajedno prema rodnoj ravnopravnosti u svijetu u razdoblju 2021. – 2025.”. Promicanje, zaštita i ostvarenje ljudskih prava za žene i djevojčice u svoj njihovoj raznolikosti, rodna ravnopravnost te jačanje položaja žena i djevojčica ostali su prioriteti 2023. Rodna pitanja uključena su u sve projekte Instrumenta i kontinuirano su se pratila na temelju raščlanjenih podataka (76 pokazatelja).

Instrument je znatno povećao zapošljivost žena: 26 000 ih je završilo kratkoročno strukovno osposobljavanje, oko 40 000 primilo je usluge savjetovanja pri zapošljavanju, a 500 poduzeća u vlasništvu žena dobilo je savjetodavnu ili financijsku potporu. U okviru Instrumenta su za žene izbjeglice organizirani tečajevi turskog jezika, koje je uspješno završilo oko 25 000 odraslih žena izbjeglica i 20 000 mlađih polaznica. Nadalje, otprilike 55 000 djevojčica izbjeglica pohađalo je predškolsko obrazovanje omogućeno u okviru projekata koji se financiraju iz Instrumenta, a 15 000 učenica dobilo je obrazovne stipendije. Gotovo 50 % nastavnika i ostalih odgojno-obrazovnih djelatnika uključenih u Instrument su žene. U okviru programa novčane pomoći potporu dobiva i više od milijun žena izbjeglica, uz redovite bezuvjetne prijenose sredstava. Osim toga, obitelji oko 400 000 učenica i studentica primile su uvjetovanu novčanu potporu za obrazovanje. Odvojeno od programa novčane pomoći, oko 500 000 žena izbjeglica koristilo se uslugama upućivanja na zaštitu, a otprilike 550 000 žena

[30] To ne uključuje150 milijuna EUR dodijeljenih u okviru instrumenata GU-a HOME.
[31]Bivša Glavna uprava za upravljanje migracijama (DGMM).

izbjeglica bile su korisnice usluga zaštite pruženih u okviru projekata koji se financiraju iz Instrumenta.

5. Praćenje, evaluacija i revizija

Izvješćivanje o postignućima Instrumenta 2023. i dalje se temeljilo na okviru za rezultate[32] i teoriji promjena Instrumenta[33]. Posljednje izvješće o praćenju Instrumenta objavljeno je u prosincu 2023. i dostupno je na internetskim stranicama Glavne uprave NEAR[34].

Komisiji u zadaćama praćenja i izvješćivanja u okviru Instrumenta i dalje pomaže tim za tehničku pomoć (SUMAF[35]). SUMAF je do kraja 2023. završio 114 misija za praćenje. Uz to je provedeno 12 provjera na terenu / misija za praćenje za projekte pomoći izbjeglicama[36]. Nastavile su se pratiti i mjere u okviru Instrumenta koje se financiraju u okviru planova za pružanje humanitarne pomoći te je u izvještajnom razdoblju dovršeno 89 misija za praćenje na razini projekta.

Europski revizorski sud proveo je drugu reviziju uspješnosti Instrumenta u razdoblju 2022. – 2023. Izvješće o reviziji, uključujući nalaze i preporuke Revizorskog suda te odgovore Komisije, objavljeno je 24. travnja 2024. i dostupno je na internetu.

6. Komunikacija i vidljivost

U 2023. nastavile su se aktivnosti za povećanje vidljivosti djelovanja u okviru Instrumenta kako bi pomoć koju EU pruža Turskoj u zbrinjavanju izbjeglica bila uočljivija. Prioriteti su uključivali rad na informiranju, vidljivosti i razumijevanju među građanima, medijima, oblikovateljima politika i drugim dionicima u EU-u, Turskoj i međunarodnoj zajednici. U mjesecima prije i tijekom parlamentarnih i predsjedničkih izbora u svibnju komunikacijske aktivnosti povezane s Instrumentom privremeno su ograničene jer je u tom razdoblju došlo do naglog porasta negativne službene retorike i negativnih stavova javnosti prema izbjeglicama.

U razdoblju od veljače do lipnja teme komunikacijskih aktivnosti bile su EU-ov odgovor i pomoć nakon razornih potresa, koji su narušili živote milijuna izbjeglica i zajednica domaćina. Zahvaljujući tim aktivnostima dvije trećine stanovništa prepoznalo je ulogu koju je EU imao u pružanju pomoći (prema istraživanju javnog mnijenja u lipnju). To je pridonijelo i djelomičnom ublažavanju negativne retorike uoči izbora. Na Dan Europe u svibnju u Ankari

[32] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/system/files/2022-06/Facility%20Results%20Framework_Jun2022.pdf
[33] https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/99c1bfa3-1853-42ff-ae3b-59622f7bdab1_en?filename=EU%20support%20to%20refugees%20in%20TR_Theory%20of%20Change%202024.pdf
[34] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/enlargement-policy/negotiations-status/turkey/eu-facility-refugees-turkey_en
[35] Tehnička pomoć za potporu praćenju mjera koje se financiraju u okviru Instrumenta za izbjeglice u Turskoj – IPA/2018/393-877.
[36] Kumulativni podaci iz 2017.

je postavljena digitalna izložba o akcijama spašavanja EU-a nakon potresa, koja je pomogla u širenju poruka EU-a o izbjeglicama. Na javnim događanjima u svibnju u Bruxellesu također je prikazano nekoliko fotografija i videozapisa. U jesen je u suradnji s veleposlanstvima država članica EU-a započela izrada fotoalbuma posvećenog spašavanju. Projekt je završen u veljači 2024. i bit će glavni dio niza komunikacijskih aktivnosti tijekom godine.

Voditelj delegacije EU-a u Turskoj tijekom godine je nekoliko puta posjetio područja pogođena potresom, čime je povećao vidljivost projekata EU-a za izbjeglice i zajednice domaćine. To je uključivalo i veliko novinarsko putovanje u potresom pogođena područja u Urfi i okolici. Voditelj delegacije uz to je tri puta posjetio Bruxelles u pratnji skupina turskih novinara. Među ostalim je posjetio međunarodnu donatorsku konferenciju u ožujku kako bi pomogao u senzibiliziranju javnosti te povećanju vidljivosti i boljem razumijevanju potpore koju EU pruža izbjeglicama. Posjeti povjerenika Lenarčiča u veljači i povjerenika Várhelyija u veljači i rujnu omogućili su da se široj javnosti prenesu poruke EU-a o izbjeglicama i zajednicama domaćinima te su uključivali svečanost potpisivanja i priopćenje za medije o produljenju potpore EU-a za osnovne potrebe u rujnu.

Delegacija EU-a u Ankari pokrenula je u svibnju 2023. projekt prikupljanja priča o uspjehu, koji je uključivao nekoliko priča o projektima financiranima u okviru Instrumenta. Priče su objavljene na internetskim stranicama delegacije i društvenim mrežama i podijeljene s medijima i drugim dionicima.

7. Zaključak i sljedeći koraci

Brza provedba Instrumenta nastavila se i 2023. Ugovoren je pun operativni proračun Instrumenta i isplaćeno je 5,3 milijardi EUR. Instrument je nastavio pružati nužnu pomoć izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj. Dodatna pomoć za izbjeglice dodijeljena je za razdoblje 2020. – 2027. kako bi se zajamčila održivost postignuća u okviru Instrumenta.

Sljedeći su koraci:

- *nastavak djelotvorne provedbe svih projekata u korist izbjeglica i zajednica domaćina u skladu s načelima dobrog financijskog upravljanja,*
- *nastavak komunikacijskih aktivnosti povezanih s Instrumentom,*
- *organizacija sastanka Upravljačkog odbora Instrumenta u proljeće 2025.,*
- *programiranje dodatne potpore izbjeglicama i zajednicama domaćinima u Turskoj kako bi se osigurala održivost postignuća u okviru Instrumenta i*
- *pokretanje rasprave s državama članicama, Europskim parlamentom i Turskom o preporukama iz druge operativne revizije Instrumenta koju je proveo Europski revizorski sud.*